Ключові слова: *вплив, індивідуальність, особистість, маніпулювання, масова культура, стереотип, цінності.*

Bela H. Khamukova. Is It Possible Creation after Destruction? (to the Question of the Influence of Mass Culture on Forming Personality). – Article.

Summary. *The article represents a description of a negative impact of mass culture upon consciousness and behavior of a personality, whose development is accompanied with an intense inclusion of the mass media and hence the mass industry. However, the phenomenon of the XXI century having all-pervading nature cannot be assessed unequivocally. A potential opportunity of constructive influence of mass culture is revealed in a qualitative change and primarily in filling a mass industry with products which will contribute to the increase in importance of traditional values within an axiological worldview.*

Key words: *influence, individuality, personality, manipulation, mass culture, stereotype, values.*

УДК 130.2:81´272

Т. Хмельницька,
студентка ІІ курсу Економіко-правового коледжу
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ РІДНОЇ МОВИ УКРАЇНЦЯМИ В КАНАДІ

Анотація. *У статті дається короткий опис становлення української діаспори та осередків української культури в Канаді. Авторка підкреслює, що мова – це фундамент, на якому тримається культура народу. Збереження рідної мови має ґрунтуватись на культурному та інформаційному обміні між українцями діаспори та України, особливо молоддю.*

Ключові слова: *українська мова, українська культура, діаспора.*

Світовий досвід свідчить, що необхідною передумовою інтелектуального прогресу нації є національна ідентифікація людей, яка неможлива без врахування і використання історико-культурної спадщини. Відповідно до сучасних реалій, духовна спадщина народу України включає надбання національної культури українського народу, що створені як в Україні, так і за її межами, в діаспорі, всюди, де твориться українська культура. Пріоритет у цьому, безумовно, має духовний потенціал, що нагромадився в Україні. Найбільшою діаспорою українців є діаспора в Канаді. Проте, попри намагання українців Канади зберегти свою національну ідентичність, українська культура і, найголовніше, – мова губляться у просторах чужої країни.

У цій статті я ставлю метою розкрити проблему збереження рідної мови українцями в Канаді. Виходячи з цього, окреслимо перед собою такі задачі: коротко показати історію становлення української діаспори та осередків української культури в Канаді; розкрити проблему необхідності збереження рідної мови українцями Канади; запропонувати можливі шляхи вирішення цієї проблеми.

Українці в Канаді вперше з'явилися 1892 р. Того ж року в квітні у місцевості Една-Стар, 50 км на північний захід від Едмонтона (провінція Альберта) була заснована перша українська колонія. Впродовж 90-х років XIX ст. до Канади переважно із Галичини і Буковини прибуло понад 30 тис. українців, а від 1900 р. до Першої світової війни – ще близько 140 тис. Українська еміграція в Канаді до 1914 р. досягла близько 170 тис. осіб. Це була перша хвиля еміграції, що рекрутувалася головно з українських земель у складі Австро-Угорщини. Друга хвиля українських емігрантів припадала на міжвоєнний період. Вона становить 68 тис. осіб. У той період до Канади їхали емігранти

із Галичини, а також із Західної Волині. Після Другої світової війни до Канади прибули ще близько 33 тис. українців. Переважно це були переміщені особи із вивезеної на примусові роботи до Німеччини української молоді, що після закінчення війни опинилася у західних зонах окупації. Також це була частина радянських військовополонених і учасників українського національно-визвольного руху, котрі після 1945 р. теж опинилися в західних зонах Німеччини [1, с. 5].

Іммігранти з України в кожному своєму етнічному анклавові намагалися відкрити школу, де б їх діти могли вчити українську мову, вивчати історію України, прилучатися до української культури. Найстарішим таким осередком стала «Галичина» у Манітобі. Він почав діяти ще у 1899 р. Почали будуватися двомовні школи. Кількість двомовних шкіл досить швидко зростала. Так, в 1915 р. у провінції Манітоба їх налічувалося вже 120, в Альберті – 130, Саскачевані – понад 2002 [3, с. 130]. Але у 1905 р. 100 шкільних будинків стояли порожніми, бо не було педагогів. Тоді працювали 40 двомовних шкіл. А кількість українських дітей, які не мали можливості навчатися через незнання англійської мови, досягла 4 тис. З кожним новим роком їх число зростало [4, с. 40].

Особлива увага приділялася підготовці вчителів для двомовних шкіл. Не дуже багато корінних жителів Канади хотіли йти працювати в діаспори. У зв'язку з цим, у 1905 р. у Вінніпезі була відкрита спеціальна школа, яку українці називали учительським семінаром. Вона була створена для підготовки двомовних учителів з україномовного середовища. Фінансові витрати по її утриманню взяв на себе манітобський уряд. У коледжі Манітоби, за фінансової підтримки української церкви, відкрилися курси для підготовки двомовних вчителів, які вів професор М. Щербінін. Відкрилися учительські семінарії в Калгарі (1905), у Камрозі (1912), в Едмонтоні (1914). Остання була включена до складу Альбертського університету. В Канаді 1920 – 1950 рр. було заборонено двомовну освіту, проте українську мову продовжували викладати у державних школах в українських поселеннях провінції Альберта. Там могли навчатися діти, батьки котрих були зацікавлені в цих заняттях і могли їх оплатити. Навчання відбувалося після закінчення шкільного дня. З кінця 40-х рр. українська мова повертається до шкіл та університетів. У 1945 р., завдяки діяльності Комітету українських канадців (КУК), церкви та інших українських організацій, Саскатунський університет запровадив викладання української мови, літератури, історії. Потім це зробили Манітобський, Альбертський, Монреальський, Торонтський, Оттавський університети та інші.

На початку 50-х років лише в провінції Саскачеван було 6 шкіл, в яких українська мова вивчалася як предмет. У 1961 р. уряд Манітоби офіційно надав право українцям запровадити українську мову як предмет навчання у державній школі.

Таким чином, 40–60-ті роки XX століття були часом напруженої боротьби українців Канади за збереження рідної мови. Серед української діаспори саме канадська досягла найбільших успіхів у збереженні рідної мови. Вагомий внесок у справу фінансування української освіти та збереження української мови здійснила українська церква.

Треба відмітити, що за даними перепису 1991 р., 71 відсоток україномовного населення у Канаді є віком понад п'ятдесят років. І лише 3, 46 відсотків україномовних канадців є віком до двадцяти років. А зараз цей відсоток став ще менший. Це наслідок, перш за все, того, що діти народжуються від мішаних шлюбів, де лише один із батьків українського походження. Хочу звернути увагу на той факт, що на 1971 р. українська етнічна група займала третє місце серед спільнот, що володіють національною мовою, а у 1996 р. – восьме місце [2, с. 417].

На сьогодні в Канаді сформована цілісна система україномовної освіти, починаючи з дитячих садків, «рідних шкіл», де навчаються в суботу чи неділю, приватних денних шкіл, державних шкіл і завершуючи кафедрами та програмами в університетах.

Незважаючи на усі зусилля емігрантів зберегти українську мову, чомусь все ж відбувається втрата національної мови. Чому ж це відбувається? Поставивши це питання, ми починаємо шукати проблему не в країні, яка приютила вихідців з України, а в самій Україні, у відношенні уряду, перш за все, до свого народу, не кажучи вже про дітей своїх за межами рідної країни. Проблема полягає в

тому, що українські канадці не знають сучасної України зсередини. Молодь бачить Україну лише з екранів телевізорів, пізнають новини з інтернету. Тобто вони стали фактично спостерігачами. І як наслідок, молодь діаспори не чує живої української мови. Хоча в Канаді інколи і відбуваються свята з українськими обрядами, проходять фестивалі, але не відбувається постійного обміну інформацією, що є дуже важливою частиною національної свідомості. Молоді України потрібно також долучатись до життя українців за кордоном – налагоджувати одне з одним зв'язок, влаштовувати більше народних свят за українськими традиціями та запрошувати їх на святкування цих свят, долучати до всього українського. Державі потрібно запрошувати українських канадців на навчання до себе, влаштовувати безкоштовні туристичні екскурсії по старим містам України, музеям українського побуту. Тоді відродиться українська культура і ширше почне вивчатися українська мова.

Дослідивши проблему збереження рідної мови українцями в Канаді, ми бачимо, що якщо відокремити людину або групу людей від рідної країни, то поступово, з кожним новим поколінням, почнуть забуватися і традиції, і рідна мова. Якщо не буде української мови, то і всі особливості українського почнуть зникати. Адже мова – це фундамент, те, на чому тримається культура народу. Ми можемо цьому перешкодити шляхом налагодження і подальшого підтримування зв'язків та обміном інформацією. І це неодмінно потрібно робити. Адже кожна українська людина, навіть за кордоном збагачує наше спільне життя своїми розумом та працею.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макарчук С.А. Етнічна історія України : навчальний посібник / С. А. Макарчук. – Київ: Знання, 2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/history/makarchuk_eiu/
2. Мафтин Л.В., Лапко Я.М. Українознавчий контекст діяльності Ліги українських католицьких жінок Канади (кінець XX – поч. XXI ст.) / Л. В. Мафтин, Я. М. Лапко // Збірник наукових праць НДІУ. – К., 2005. Т. V.
3. Марунчак М. Історія українців Канади / М. Марунчак. – Вінніпег, 1968. Т. 1.
4. Тесля І., Юзик П. Українці в Канаді – їх розвиток і досягнення / І. Тесля, П. Юзик. – Мюнхен, 1968.

Т. Хмельницкая. Особенности сохранения родного языка украинцами в Канаде. – Статья.

Аннотация. *В статье дается краткое описание становления украинской диаспоры и центров украинской культуры в Канаде. Автор подчеркивает, что язык – это фундамент, на котором держится культура народа. Сохранение родного языка должно основываться на культурном и информационном обмене между украинцами диаспоры и Украины, особенно молодежью.*

Ключевые слова: *украинский язык, украинская культура, діаспора.*

Tatiana Khmelnytska. Features Preservation of the Native Language of the Ukrainians in Canada. – Article.

Summary. *This article provides a brief description of the formation of the Ukrainian Diaspora and centers of Ukrainian culture in Canada. The author emphasizes that language is the basis of culture of the people. Keeping the native language should be based on cultural and information exchange between the Ukrainian diaspora and Ukraine, especially young people.*

Key words: *Ukrainian language, Ukrainian culture, diaspora.*